

"דברו עברית בחוות"

ג' דוחומיס טרַן. ראשון לציון.
ידידי היקר וה נכבד ה' פאדוּבָה!

שירה גדולה שלושים איש הלכו בחוחמיס זה ירושלים --- מי אשר לא ראה את השירה בהכללה מראשון, לא ידע מה יקר וכרכון ירושלים לבן ישראל. בערב יום הראשון של החג בשעה העשירית עלייתו לרחוב הגודלה של הקלניא. שם בראש הרחוב עמדו שלושה עגלות עטופות נשים וטף, רבים מהנוסעים הלכו עוד בחוץ הנה והנה, שפת קודש היה על לשונם והכרת פניהם ודבריהם ענו בהם איך תוקד בקרבתם אהבה לצין ולירושלים. --- העגלות העתיקו ממקומם והנה כולם פה אחד החלו לשיר את השיר: "ראשון לציון עיר כוננה ידינו..." ומכל עבריים נשמע: לכוי בשלום, דרשו את שלום ירושלים! ביצאם את העיר ירו מכלי קלע, וקול מניגנותם נשמע עד למרחוק. כל המקהה הזאת עשתה עלי רשם חזק כל כך עד כי לא יכולתי למושך מוקומי וככמנסמרות נטועה עמדתי על מוקומי זמן רב ולא ידעתי את נשפי מרובה שמהasher מלאה את לב עלי כל גדורתי. עוד זיקי אהבה עזה לירושלים לא כבו בלבבנו, הרגש ההסתרי עוד היה יהיה בקרנו. מי יודע? אולי יולד הרגש הזה גדולות ונפלאות אשר לא נוכל לשער! אך לוא חי הרגש הזה בלב כל בני ישראל, לולא הגנו בני עמנו ריק, או רק או יכולנו לעשות איזה דבר גדול וטוב, אבל עתה... עתה מי יודע!

השירה הזאת עשתה רושם עז בירושלים. הם כולם יהדי הילכו תמיד, דברו עברית בחוות, הלכו לבקר את גאנז' ואדרי' ירושלים, וכולם קבלו אותם בסבר פנים יפות. אך ישבו ירושלים כאשר ראו אותם כן תמהו: "גויים מדברים בלשון הקודש". אמן וזה דבר בלתי נשמע עד היום!!! גם אתה יידי בטח לא שמעת כי גויים ידברו בלשון עם קודש. האם? גם חזון ראו צערנו על הבמה בירושלים. תלמידי בת הספר תחת פקודת המורים והמשווים הציגו את זרובבל², אשר אותו העתיק לעברית ה' יעלין חנן ה' פינס. כל התלמידים מדברים שם היטיב בשפ'ע³. רק בהברה ספרדית, והם עשו על כל השומרים רושם חזק ונורא. אחד הצעירים אשר מסר לי את דברי החזון בכיה בכלי תמלורדים בדברו. כל כך פעל עליו החזון. מורי בית הספר חפציים גם פה להציג את

1. טרכט-טרץ' סופרת, שמאו עלייתה לארץ עם בעלה מיכל פוחצ'יבסקי (טרט-ט) חייתה בראשון לציון.
2. מחזוה יודית זה של לילינבלום היה, בתרגום לעברית של דוד ילין, המוחה העברי הראשון, שהוצע בארץ (סוף תרי"א).
3. בשפה עבר.

החוין, אבל לא תעה בידינו למלאות את החפץ זהה כי קשה הדבר ממנו לעשותו, אף כי מדברים אנחנו מעט מעת בלשון הקודש, אבל להציג חוות שלם כבד ממוני הדבר מאוד. אם חפץ אתה לדעת אם מדברים אנחנו בשפת עבר או דע לך כי כן וכן. אחד מהבאים לביתי הוא יודעלאַויטש⁴ מדבר תמיד בלה'ק⁵, ושהוק עשה לנו האיש הזה כי הוא בשכבו ובគומו יקרא תמיד: עברית, עברית! אם שמע הוא מדברים זשרניאן. וה לא כבר חלתה אחת העלמות היודעת ש-ע⁶. אנתנו כולנו עמננו אצל מיטתה, היא בחומה דברה דברים אשר לא ידעתה. היא פנתה אליו וקראה אליה בקול: עברית, עברית! כדרכו תמיד. או והוא לא יכול שעת דברה רוסית וקרא אליה בקול: עברית, עברית! כדרכו תמיד. או התחמה העלמה עוד יותר והחלה ליזעוק ולבלבל בלשונה, גם הד"ר מזיא⁷ עמד אנתנו והוא התקצף מאד על יודעלאַויטש וקרא אותו: משונע איש הרוח ועוד בכינויים כאלה. ואנחנו כולנו שחקנו או מאד. – אך איך שייה יודעלאַויטש היבא תועלת גודלה בראשון. כל נערו בית הספר מוכרכחים לדבר בפניו בש-ק⁸. גם הנערות הקטנות יודעות מעט שפ-ע⁹ ואנחנו הנගולים מוכרכחים בכוואו לדבר בלה'ק. וכן הוא מוצא שכרו בצדו.

הני ידיתך המוקרת ומכבדת אותך כערוך

נפ"ש¹⁰.

כתבם לתולדות חיפה ציון ג', עמ' 11-13.

4. דוד יודילוביץ' (תרפ"ג-תש"ג), מורה, סופר וכותב תולדות המושבה ראשון לציון.

5. בלשון הקודש.

6. שפת עבר.

7. הרופא אהרן מאיר מזיא. דאה רשות חבריו ועד הלשון.

8. שפת קודש.

9. פינוי הספרות של הפותבת.